

HET ANTARCTISCH VRAAGSTUK.

DOOR

Dr. J. MAR. RUIJS.

(Vervolg van blz. 324.)

Nadat ROSS eindelijk Zuid-Victoria-Land verlaten had, vond hij, noordwaarts stevenende, de Balleny-eilanden terug en meende zich toen in de nabijheid te bevinden van het oostelijk einde van het door WILKES ontdekte land. Daar de wind ongunstig was, het heftig stormde en de nachten reeds zeer in lengte en duisternis waren toegenomen, baarde het ROSS niet weinig zorg deze nog zoo weinig bekende kusten te naderen. Groot was dan ook zijn verbazing toen hij niet alleen geen spoor van land kon ontdekken, maar over de plek, waar WILKES op zijn kaart hoog, bergachtig land aangaf, heen zeilde en er tot 600 vadem loodde zonder grond te vinden. Nadat ROSS zich op zijn terugtocht vooral met magnetische onderzoeken had beziggehouden en voor dat doel ook nog een omweg tot $127^{\circ} 49'$ O. L. gemaakt had, liepen de beide schepen den 7^{den} April te Hobarton binnen.

Den 25sten November van hetzelfde jaar vertrokken zij opnieuw naar het zuiden, met de bedoeling de onderzoeken van den vorigen zomer voort te zetten. Dit jaar evenwel was de ijstoestand veel ongunstiger en ROSS had met nog veel meer moeilijkheden te kampen dan den vorigen keer. Nadat hij reeds op 57° Z. B. het eerste ijs had ontmoet, trof hij den 1sten Januari 1842 op $156^{\circ} 28'$ W. L. den poolcirkel. Een volle maand worstelden de schepen in het zware pakij, dat hen voortdurend met den ondergang bedreigde en eerst den 2^{den} Februari gelukte het ROSS er zich geheel door heen te werken

en op $68^{\circ} 23'$ Z. B. en $159^{\circ} 52'$ W. L. de open zee te bereiken. Nu ging het moedig voorwaarts en den 23sten Februari, toen men de breedte van $77^{\circ} 30'$ en een W. L. van $162^{\circ} 36'$ had bereikt, werd den schepen opnieuw halt geboden. Zij bevonden zich weer voor den loodrechten ijswand, die hier echter slechts half zoo hoog was als bij Victoria-Land. Denzelfden dag werd ook de grootste breedte behaald, zijnde $78^{\circ} 9' 30''$ onder $161^{\circ} 27'$ W. L., alwaar men ook duidelijk land meende te zien, dat evenwel, het vergevorderde jaargetijde in aanmerking genomen, niet nader kon onderzocht worden, zoodat ross besloot van hieruit te trachten in de richting van het door cook bereikte zuidelijkste punt zijnde $71^{\circ} 10'$ Z. B. en $106^{\circ} 54'$ W. L. door te dringen. Ijs en weder wilden evenwel anders. De ijsgrens volgende passeerden de schepen den 6^{den} Maart onder 171° W. L. den poolcirkel en hadden den 12^{den} een sneeuwstorm te doorstaan, waarin zij bijna te gronde gingen, maar dien zij toch gelukkig ontkwamen. De ligging van het ijs noodzaakte ross verdere pogingen op te geven; den 3^{den} April passeerde hij Kaap Hoorn en ankerde drie dagen later te Port-Louis op de Falkland-eilanden.

Hier bleef de expeditie tot 17 December vertoeven en op dien datum ondernam ross een derden tocht naar het verre zuiden. Ditmaal was het doel de zee ten zuiden van kaap Hoorn en ross stelde zich voor het door D'URVILLE ontdekte Louis-Philipp-Land nader te onderzoeken en te trachten in de richting, waar WEDDELL tot $74^{\circ} 15'$ was gekomen, een hooge breedte te bereiken.

Den 24sten December ontmoette men op 61° Z. B. en 52° W. L. den eersten ijsberg en kort daarna op $62^{\circ} 50'$ de ijsgrens, terwijl vier dagen later D'URVILLE's Joinville-eiland werd bereikt. Na een lange en door het ijs zeer bemoeielijkte vaart, waarmede de geheele maand Januari van het jaar 1843 gemoeid was, kwam ross tot de wetenschap, dat het geheele Louis-Philipp-Land slechts een schier-eiland van Graham-Land was. Eerst den 4^{den} Februari hadden de schepen zich weer bevrijd van het pakij, waardoor zij vergeefs hadden getracht zich heen te breken. Nog evenwel gaf ross zijn pogingen niet op en in oostelijke, daarna in zuidelijke richting zeilende, kruiste hij den 1sten Maart den poolcirkel op 9° W. L., ontmoette vier dagen later het pakij, bepaalde de grens er van en bereikte zijn hoogste breedte $71^{\circ} 30'$ op $14^{\circ} 51'$ W. L. Noordwaarts sturende, passeerde hij den 11^{den} Maart den poolcirkel op nieuw, en ging den 4^{den} April in Simons-baai voor anker.

Van hier keerde nog hetzelfde jaar de expeditie naar Engeland terug, waar zij den 2^{den} Sept. 1843, na een afwezigheid van vier jaren, zoowel wat de bemanning als wat de schepen betreft, in de beste orde aankwam.

Na ROSS is het onderzoek der Zuidpoolstreken slechts weinig gevorderd en met hetzelfde jaar, waarin de beroemde reiziger in zijn vaderland terugkeerde, begon, zooals wij reeds boven aanvoerden, een periode, waarin voor een direct onderzoek der antarctische gewesten zoo goed als niets ondernomen werd, een periode, waarin het wel is waar aan plannen en voorstellen voor nieuwe onderzoekingen niet ontbrak maar die toch, wat de uitvoering hiervan aangaat, nagenoeg geheel onvruchtbaar is geweest, een periode eindelijk die, al schijnt haar einde dan ook nabij, toch nu nog altijd voortduurt. Lange jaren zelfs duurde het voor er ernstig van een nieuw onderzoek sprake was en de tamelijk rijke literatuur van het eerstvolgende tiental jaren had voornamelijk betrekking op hetgeen geschied was, niet op dat, wat nog geschieden moest. Talrijk waren de wetenschappelijke verhandelingen en populaire reisbeschrijvingen, die uit de tochten tusschen 1838 en 1843 ondernomen, voortvloeden, maar niemand dacht er voorals nog aan, dat de prachtige, door ROSS gewonnen resultaten vermeerderd en zijne gewichtige ontdekkingen voortgezet moesten worden.

In het jaar 1856 evenwel verhief zich voor het eerst de stem van den man, die tot op den huidigen dag, dat is dus nu reeds gedurende vijf-en-dertig jaren, met onvermoeid geduld en al de hem ten dienst staande middelen voor een weder opvatten van het antarctisch onderzoek heeft geijverd. Die man was Dr. GEORG NEUMAYER, thans directeur der »Seewarte" in Hamburg.

In verband met de oprichting van een observatorium voor geophysische onderzoekingen te Melbourne sloeg hij voor in een memorie, gericht aan Koning MAXIMILIAAN II van Beieren, die in deze onderneming zijn bijzondere belangstelling had getoond, dit observatorium tevens tot uitgangspunt voor een onderzoek van het Zuidpoolbekken te maken. Zijn wenschen werden evenwel niet vervuld en ofschoon NEUMAYER door het houden van talrijke voordrachten, zoo in Australië als later na zijn terugkeer in Europa, de gedachte aan het antarctisch vraagstuk levendig trachtte te houden, ofschoon hij het ook in Juli 1865 op de Frankforter vergadering van geografen ter sprake bracht, het mocht alles niet baten. De beide Deutsche Noordpool-expedities van 1868 en 1869—70, die door de bemoeiingen van Dr. A. PETERMANN tot stand kwamen, maakten een

dergelijke onderneming naar de Zuidpoolstreken nog meer onwaarschijnlijk al werd ook door PETERMANN zelf, die tot aan zijn dood voor het onderzoek der Poolstreken in 't algemeen heeft geijverd, ook nu en dan voor de antartische gewesten een lans gebroken. Zoo gaf hij in 1863 voor 't eerst een uitvoerige Zuidpoolkaart voor Stielers handatlas en, tot toelichting daarvan, in jaargang 1863 van zijn tijdschrift ¹ een uitvoerige verhandeling over den toenmaligen stand van onze antartische kennis en zoo kwamen, in jaargang 1865 van hetzelfde werk, twee artikelen van zijn hand voor, die wel in de eerste plaats met 't oog op zijn geprojecteerde Noordpoolexpeditie waren geschreven maar, die toch ook uit een antartisch oogpunt van veel gewicht waren ².

Bij gelegenheid van den overgang van Venus over de zon, in 1874, een verschijnsel, dat slechts in het Z. halfond kon worden waargenomen, werd van verschillende kanten er op aangedrongen met de uitzending van een astronomische expeditie, waartoe men zich in vele landen gereed maakte, ook een onderzoekingstocht in de Z. IJzee te verbinden.

In Engeland was het commandeur J. E. DAVIS, die, als erkend, warm voorstander van antartische onderzoekingen, zich ook nu deed gelden en in 1869 het uitzenden van een astronomische expeditie naar de Zuidpoolstreken bepleitte ³ maar, met het oog op de noodzakelijke voorbereiding en de moeilijkheid de noodige middelen in weinige jaren bijeen te krijgen, deze expeditie eerst voor 1882 aanbeval, in welk jaar Venus voor de tweede en laatste maal in deze eeuw voorbij de zon zou gaan.

NEUMAYER trachtte nu andermaal in een lange reeks van voordrachten in de voornaamste Duitsche steden de belangstelling op te wekken voor een expeditie naar het zuiden, die meteen een voorbereiding zou kunnen wezen voor de belangrijke astronomische gebeurtenis, die op handen was. Hetzelfde bepleitte hij uitvoerig in een in 1872 verschenen verhandeling *Die erforschung des Süd-Polar-gebietes*, ⁴ waarin hij een overzicht van den toenmaligen stand van het antartisch vraagstuk gaf,

¹ *Neue karte der Südpolar-Regionen* (Geogr. Mitth. 1863 p. 407)

² *Die Eisverhältnisse in den Polarmeeren etc. en Der Nord- um Südpol.* (Geogr. Mitth. 1865 p. 136, 146.)

³ On antarctic discovery and its connection with the transit of Venus in 1882 (Journal of the R. G. S. of London Vol XXXIX 1869 p. 91—95.)

⁴ Aus der zeitschrift der Ges. für Erdkunde besonders abgedruckt. Berlin Reimer.

nogmaals duidelijk uiteenzette hoe volgens zijn meening een eventueele Zuidpoolexpeditie moest worden ingericht, hetzij als op zich zelf staande onderneming, hetzij in combinatie met de voorgenomen Venus-expeditie en eindigde met een warm woord van opwekking aan zijn landgenooten, vooral ook aan de zich ontwikkelende Deutsche marine.

NEUMAYER zou evenwel ook ditmaal zijn doel niet bereiken. Wel werd door Deutschland in December 1874 een station in het zuiden bezet, maar tot eigenlijke antarectische onderzoekingen kwam het niet. De Venus-onderneming werd namelijk gecombineerd met een wetenschappelijke reis om de wereld, die wel zeer belangrijk was, maar onze kennis der Zuidpoolstreken niet heeft verrijkt.

In hetzelfde jaar werd door de »Deutsche Polarschiffart-Gesellschaft» in Hamburg, door bemiddeling van den directeur ALBERT ROSENTHALL, die zich ook reeds herhaaldelijk vroeger voor het onderzoek der arctische gewesten verdienstelijk had gemaakt, een schip naar de Zuidelijke IJzee uitgezonden. De bevelhebber, kapitein DALLMAN, kreeg de opdracht, even als vroeger de kapiteins der reeders ENDERBY te Londen, om zonder het eigenlijke hoofddoel, de jacht op walvissen en robben, uit het oog te verliezen, te trachten zooveel mogelijk bij te dragen tot vermeerdering onzer kennis van dit zoo weinig bezochte gebied¹.

De »Grönland» verliet den 22sten Juli 1873 Hamburg, stak den Noord- en Zuid-atlantischen oceaan over en drong toen zuidelijk van Kaap Hoorn, de IJzee binnen, waar hij weldra de door BISCOE in 1832 ontdekte BISCOE-eilanden en het daarachter gelegen Grahamland bereikte. Dit laatst was echter tot nu toe op alle kaarten slechts door een over 4—5 breedtegraden doorlopende lijn ruw aangegeven. Aan kapitein DALLMANN zijn wij de eerste nauwkeurige berichten omtrent een deel van dit uitgestrekte land verschuldigd. Hij drong door tot voorbij de plaats, waar zich volgens BISCOE de kustlijn bevond, liep een haven binnen, die den naam van Hamburgerhaven kreeg, ontdekte, waar BISCOE samenhangend land vermoed had, een 15—18 zeemijlen breede, door hooge oevers begrensde straat, de Bismarck-sstraat, die hij, zoover het oog reikte, kon vervolgen en daarvóór een groot aantal eilanden, waaraan den naam van Keizer-Wilhelm-eilanden werd gegeven en die een archipel vormden, welke zich over ongeveer 60 zeemijlen uitstrekte.

In het zelfde jaar (1874) bezocht de »Challenger"-expeditie onder

¹ *Petermann's Geogr. Mitth.* 1875 p. 312.

kapitein NARES, die reeds in December 1872 Portsmouth verliet, op haar reis om de wereld het zuidelijk gedeelte van den Indischen Oceaan en drong van daaruit zelfs even het eigenlijk antarctisch gebied binnen ¹. Den 11den Februari werd op 60°30' Z.B. de eerste ijsberg gezien en in den nacht van 13 op 14 Februari liep de »Challenger'', op 65°30', gedurende een nevel den rand van het vrij losse pakij's in. Den 15den kruiste men onder 78°20' O.L. den poolcirkel maar, daar het niet in de bedoeling der expeditie lag hooge breedten te bereiken, werd weldra den steven gewend. Ofschoon op het zuidelijkst verkregen punt het weder verwonderlijk helder en het uitzicht dien ten gevolge zeer ver was, zoo was toch nergens land en behalve in het noorden ook geen pakij's te zien. Dit laatste had zich namelijk verder naar het oosten belangrijk noordwaarts teruggetrokken en NARES besloot nu den rand er van te volgen en te trachten Termination-land terug te vinden, dat WILKES op zijn kaart op ongeveer 95° O.L. had aangegeven. Den 25sten Februari bevond de »Challenger'' zich op 15 mijlen westwaarts van de plek, waar genoemde ontdekker had gemeend land te zien en wel zulk hoog land, dat het op een afstand van 60 mijlen zichtbaar moest zijn; maar ondanks den zeer helderen hemel kon NARES niets ontdekken, zoodat het zeer waarschijnlijk is, dat WILKES ook hier wolken voor land heeft aangezien.

Belangrijk is het nog op te merken, dat tusschen 70° en 80° O.L., zelfs tot dicht bij het pakij's, door de »Challenger'' zoo goed als geen ijsbergen werden aangetroffen, terwijl deze verder oostwaarts zeer veelvuldig waren, wat overeenstemt met hetgeen indertijd door de Russische expeditie onder BELLINGHAUSEN werd waargenomen. Deze omstandigheid, in verband met het eveneens ontbreken van ijsbergen tusschen dezelfde meridianen op lagere breedten, zooals dat op de ijskaarten te zien is, doet NARES veronderstellen, dat op deze lengte ver zuidwaarts geen land voorhanden is en dat men daar een zeer hooge breedte zou kunnen bereiken. NARES geeft in zijn verslag verder als zijn meening te kennen, dat een op afdoende wijze versterkt schip door het meeste pakij's, dat hij ontmoette, zou hebben kunnen heen-stoomen, zoodat het zeker den naam van ijsbarrière, dien WILKES er aan gaf, niet verdient, ofschoon hij dezen groot gelijk geeft, dat hij zich met zijn onversterkte schepen buiten het pakij's hield.

¹ Het officieele reisbericht van NARES, gedateerd uit Melbourne 24 Maart 1874, werd door de Engelsche admiraliteit gepubliceerd onder den titel: »Hydrographic Proceedings.'' Een uittreksel hiervan vindt men in de *Geogr. Mitth.* van PETERMANN 1874 p. 378, 461.

Na 1874 was er gedurende eenige jaren van een onderzoek der Zuidpoolstreken zelfs geen sprake, hetgeen wel voor een groot deel was toe te schrijven aan de zich meer en meer openbarende algemeene belangstelling in de arctische gewesten. De groote Oostenrijksche expeditie onder WEIJPRÉCHT 1872—74, de niet minder belangrijke Engelsche expeditie onder NARES 1875—76, de beroemde ontdekking der Noordpool-passage daar NORDENSKJÖLD in 1878, de Amerikaansche Jeanette-expeditie in 1879 volgden elkander onmiddellijk op en waren zulke gewichtige gebeurtenissen op het gebied van de geographie der Poolstreken, dat tegelijkertijd de aandacht van Europa niet ook nog voor de zuidelijke zeeën kon gevraagd worden.

Het was dan ook van een geheel andere zijde, nl. bij onze tegenvoeters, dat het antarctisch vraagstuk weer voor 't eerst werd te berde gebracht. Zekere C. W. PURNELL hield namelijk in 1878 een voordracht te Otago op Nieuw-Zeeland, die het volgend jaar in druk verscheen¹. In deze voordracht trachtte PURNELL zijn landgenooten te overtuigen voor eerst, dat juist zij als bewoners van Nieuw-Zeeland als het ware waren aangewezen tot het onderzoek van het bijna in hun onmiddellijke nabijheid gelegen Zuidpoolbekken en verder, dat zulk een onderzoek naast wetenschappelijke ook hoogst gewichtige praktische waarde zou hebben. Hij sprak verder de verwachting uit, dat de Regeeringen der Nieuw-Zeelandsche- en Australische kolonien op gemeenschappelijke kosten een expeditie zullen uitrusten, die in de eerste plaats de ontdekkingen van koss weer zal opvatten en onderzoeken of Victoria-land en Alexanderland te zamen hangen of niet. Voor dit doel zouden, volgens hem, twee stoomschepen van 3 à 400 ton moeten worden uitgerust, die onder bekwame leiding, goed bemand en voor drie jaren geproviandeerd bij het vinden van een veilige haven binnen den poolcirkel, daar zouden kunnen overwinteren. De kosten meende PURNELL zouden een bedrag van 15—20.000 pst. niet te boven gaan.

Niet lang daarna trachtte de Italiaansche marine-luitenant BOVE, die in 1878—80 de Zweedsche Vega-expeditie onder NORDENSKJÖLD had medegemaakt, in zijn vaderland een beweging ten gunste van antarctische onderzoekingen in 't leven te roepen, in welk pogen hij krachtig gesteund werd door een van Italië's grootste geographen en invloedrijkste mannen, den commandeur C. NEGRI. BOVE en NEGRI

¹ *Transactions and Proceedings of the New-Zealand Institute*. 1878 Vol. XI Wellington 1879.

kwamen weldra met een uitgewerkt plan voor den dag.¹ De expeditie zou drie jaren duren en drie malen zou binnen het antarctisch gebied overwinterd worden; de eerste maal al naar gelang der bevindingen of op Alexander-land of ergens op een eiland in de door ROSS in 1842 bevaren zeeën; de tweede maal op Adelie-land en de derde maal op Kemp- of Enderby-land. Men zou trachten steeds van O. naar W. op zoo hoog mogelijke breedte rondom de pool te stoomen, verder achtereenvolgens Graham-, Alexander- en Peterland te onderzoeken en eindelijk uit te maken of het door WILKES op $\pm 100^\circ$ W. L. geziene Termination-land werkelijk bestond en of al de door hem ontdekte kusten deelen van één groote landmassa dan wel verspreide eilanden waren. De kosten der onderneming, die in Italië weldra populair werd en door Regeering en Koning zou gesteund worden, werden op ± 600.000 gulden geschat, met inbegrip van het stoomschip.

Waarschijnlijk evenwel was het plan te kostbaar en te grootsch, althans de middelen stroomden niet zóó snel toe als zich in den beginne had doen aanzien, het geen BOVE aanleiding gaf om in afwachting van de later uit te rusten eigenlijke groote expeditie vast een op kleine schaal voorbereide verkenningstocht in het antarctisch gebied te doen.

Deze verkenningstocht eindigde evenwel reeds vóór hij nog begonnen was, daar het door de Italianen gecharterde schip in Mei 1883 op de kust van Vuurland verongelukte en BOVE en zijn metgezellen slechts met moeite gered werden.² De totale mislukking dezer onderneming is natuurlijk niet bevorderlijk geweest aan de verdere voorbereiding der groote Italiaansche expeditie, die dan ook tot op heden niet tot uitvoering is gekomen.

Omstreeks denzelfden tijd, namelijk van 1882—83, kwam, zooals den lezer bekend zal zijn, het grootsche door CARL WEINPRECHT voorgeslagen en reeds lang voorbereide plan, het internationale onderzoek der Poolstreken tot uitvoering, waarbij gedurende minstens een vol jaar een aantal punten in of zoo dicht mogelijk bij de poolstreken zouden worden bezet, met de bedoeling aldaar gecombineerde magnetische, meteorologische en andere wetenschappelijke waarnemingen te doen.

Koesterde aanvankelijk NEUMAYER en anderen met hem de hoop,

¹ J. CHAVANNE. *Die projectirte italienische Sudpolar-Expedition* (Geogr. Rundschau 1881 III.)

² G. BOVE. *La spedizione antartica*. Roma 1883. Zie ook *Petermann's Geogr. Mitth.* 1882, p. 13, 278, 353 en 392.

dat deze op werkelijk groote schaal aangelegde onderneming ook het antarctisch onderzoek ten goede zou komen; deze hoop zou niet verwezenlijkt worden. Wel werden ook in het zuiden twee stations bezet, nl. Zuid-Georgië door de Duitschers en Kaap Hoorn door de Franschen, maar deze stations waren op tamelijk geringe breedte en dus vrij ver buiten het eigenlijk antarctisch gebied gelegen; immers, met het oog op de samenwerking der verschillende natiën, mocht men de zekerheid van de stations tijdig te bereiken niet opofferen aan de onzekere kans, die een onderzoekingstocht in de poolstreken uit den aard der zaak altijd biedt, zoodat van een ver zuidwaarts doordringen geen sprake mocht zijn. En zoo ging dus ook al weer de geheele campagne van 1882—83 voorbij, zonder dat zij iets tot de kennis der antarctische gewesten had bijgedragen.

In Engeland ijverde gelijk wij reeds boven zagen commandeur DAVIS voor antarctische onderzoekingen en werd hij daarin bijgestaan door sir ERASMUS OMMANEY; uit de *R. G. Soc.* en de *Scott. G. Soc.* vormden zich comité's waarin de meest bekende Engelsche geografen en reizigers als sir WILLIAM THOMSON, MURRAY, NARES, HOOKER, MC. CLINTOCK, CARPENTER, MARKHAM e. a. zitting hadden en die de uitrusting van een Zuidpoolexpeditie beoogden.

Naar aanleiding van hetgeen in het moederland geschiedde kwam ook in de Australische kolonien het antarctisch onderzoek op nieuw, en ditmaal meer algemeen, ter sprake. Uit de *Austral-asian Geogr. Society* in Melbourne, waarvan BARON F. V. MUELLER voorzitter is en uit de *R. Soc. of Victoria*, onder voorzitterschap van den meteoroloog R. E. J. ELLERY, werd een *antarctic exploration committee* benoemd, dat in Juni 1886 zijne eerste vergadering hield. In deze vergadering werd door het geheele comité de noodzakelijkheid erkend van een vernieuwd voorwaarts dringen in het zuidelijk gebied, waarvan gewichtige resultaten betreffende de physische geographie als ook voor onze kennis der aardoppervlakte, de verdeeling van land en water enz. te verwachten zouden zijn.

Het volgend jaar deed het comité aan de Regeering van Victoria den voorslag de walvischvangst op hooge breedten zooveel mogelijk te bevorderen en zoo het uitzicht tegelijk op praktische en wetenschappelijke resultaten te openen. Het comité gaf in overweging walvischvaarders, die zich daartoe bereid verklaarden, van twee wetenschappelijke waarnemers te doen vergezellen, verder een premie van 80—100 p. st. uit te loven voor elke 100 ton traan, die zuidelijker dan 60° Z.B.

verkregen was en te Melbourne gelost zou worden; verder, eveneens premiën te stellen op werkelijk belangrijke nieuwe geographische en andere wetenschappelijke ontdekkingen binnen het antarctisch gebied en eindelijk, den invoer van alle voor de walvischvangst benodigd materiaal zoo gemakkelijk mogelijk te maken.

In het najaar van 1887 werden namens Victoria onderhandelingen met de Engelsche Regeering aangeknoopt, met de bedoeling deze over te halen haar steun te verleenen aan een door de australische kolonien eventueel uit te rusten antarctische expeditie. Het moederland werd namelijk om een som van 5000 p. st. aangezocht voor het geval, dat de koloniën een even groot bedrag bijeenbrachten.

Ofschoon in Engeland verschillende wetenschappelijke genootschappen het verzoek van Victoria ondersteunden, werd er in het begin van 1888 door de Regeering afwijzend op beschikt. Als redenen hiervan werden opgegeven, dat de gevraagde som of veel te groot of veel te klein was; te groot wanneer slechts een voorloopige verkenningstocht bedoeld werd, want de daarvan redelijkerwijze te verwachten voordeelen zouden in geen verhouding staan tot de aldus gemaakte kosten; te klein daarentegen wanneer het gold de uitrusting van een werkelijke, aan alle billijke eischen beantwoordende onderzoekingsexpeditie en het verkrijgen van belangrijke wetenschappelijke resultaten. Het vooruitzicht werd evenwel geopend, dat wanneer de Australische kolonien haar bijdragen zoodanig mochten willen verhoogen, dat aan een onderneming als de laatstgenoemde kon gedacht worden, in dat geval ook de Engelsche Regeering haren steun niet zou weigeren.

In de Vereenigde Staten werd tegelijkertijd door DR. F. BOAS, bekend door zijn onderzoekingen in arctisch Amerika, een beweging ten gunste van het Zuidpoolonderzoek in het leven geroepen, daar hij, met dezelfde bedoelingen als zulks in Australie geschiedde, de Amerikaansche walvischvaarders, die hun bedrijf in de zeeën om Kaap Hoorn uitoefenden, trachtte op te wekken verkenningen in zuidelijke richting te doen en zodoende nieuwe vischwaters te ontdekken en tegelijker tijd onze kennis van het antarctisch gebied te bevorderen.

Ook al in verband hiermede kwam de uitvoering van een gecombineerd Duitsch-Amerikaansch plan ter sprake, volgens hetwelk de pogingen van NEUMAYER dan toch eindelijk met gevolg zouden worden bekroond. Een rijk deutsch-amerikaan, HENRY VILLARD, bekend door den bouw van de Noord-Pacificbaan, heeft een zeer belangrijke som beschikbaar gesteld, voor den aanbouw van twee schepen, die volgens de voor-

slagen van NEUMAYER een onderzoekingstocht in het zuiden zullen doen. Het plan schijnt werkelijk tot uitvoering te zullen komen, te meer, daar ook de Duitsche Regeering het op een of andere wijze wil bevorderen en ook de Keizer zijn steun heeft toegezegd.

Eindelijk zullen van nog een anderen kant binnen kort pogingen worden gedaan het Zuidpoolgebied verder te ontginnen. Het comité voor antarctisch onderzoek te Melbourne heeft zich namelijk met PROF. NORDENSKJÖLD in verbinding gesteld, waardoor al spoedig het uitzicht geopend scheen te worden op het tot stand komen van de in Australië reeds sedert jaren besproken expeditie. DR. OSKAR DICKSON te Gothenburg, die reeds herhaaldelijk verschillende poolonderzoekingen steunde, zeide ook nu zijn hulp toe en beloofde een bedrag van 5000 pst. te zullen geven, wanneer de kolonie Victoria een even groote som bijeenbracht, in welk geval een gecombineerde Zweedsch-Australische onderzoekingstocht onder aanvoering van NORDENSKJÖLD zou kunnen worden ondernomen.

Volgens een voor eenigen tijd door mij ontvangen schrijven van NORDENSKJÖLD is het plan evenwel in zóó verre gewijzigd, dat de Australiërs bij nader overweging aan een zelfstandig onderzoek de voorkeur schijnen te geven en zich blijkbaar wenschen terug te trekken. Nu evenwel in Zweden het voornemen voor een Zuidpooltocht eenmaal is opgevat, laat men dit ook niet varen. Het door O. DICKSON beloofde bedrag is alreeds gedeponeerd, ook Koning en Regeering hebben hun steun toegezegd, zoodat NORDENSKJÖLD hoopt nog in den herfst van dit jaar of anders in 1892 naar het zuiden te vertrekken.

Hebben wij dus in het bovenstaande gezien, dat men zich allerwege met plannen betreffende Zuidpoolonderzoek bezig houdt, dan rijst zeker bij een ieder de vraag, wat zal de naaste toekomst brengen? Zal ook nu dit alles op niets uitloopen of zijn wij werkelijk der zoo al niet geheele, dan toch gedeeltelijke oplossing van het antarctisch vraagstuk nabij?

Het schijnt, oppervlakkig geoordeeld, zoo uiterst gemakkelijk om wanneer wij zelf innig overtuigd zijn van het gewicht eener zaak anderen in die overtuiging te doen deelen en toch leeren tallooze voorbeelden, dat dit soms zoo hoogst, hoogst moeielijk is. Meer dan ooit nog is dit het geval, waar het geldt de belangstelling op te wekken voor een Poolexpeditie, een onderneming, waarvan het groote publiek zich zoo moeielijk een voorstelling kan maken en waarvan het maar niet kan, men zou bijna zeggen niet *wil* gelooven, dat de voor-

deelen, die zij oplevert, geëvenredigd zijn aan de sommen, die er voor moeten geofferd worden.

Is men gelukkig genoeg om de publieke opinie voor zijn plan te winnen of wel een of andere Regeering, vereeniging of genootschap, een ondernemend industrieel of een vermogen particulier belangstelling voor de zaak in te boezemen, dan voorzeker heeft men kans van slagen, maar hoeveel moeite en volharding zijn er noodig, hoeveel teleurstelling en tegenkanting moeten er niet overwonnen worden, vóór men zoo ver is. De eerste Duitsche N.Poolexpeditie van 1868 kwam eerst tot stand, nadat een van Duitschland grootste geografen, A. PETERMANN, er vijf jaren lang met al de hem ten dienst staande middelen voor had geijverd; de beroemde Engelsche N.Poolexpeditie van 1875—76 onder kapitein NARES kwam eerst na een onvermoeid streven van 10 jaren tot uitvoering en, gelijk wij boven zagen, werkt NEUMAYER reeds sedert 1856 voor een voortzetting van het antarctisch onderzoek.

Wanneer men nu evenwel met dergelijke en honderd andere voorbeelden voor oogen van te voren overtuigd is, van de bijna onoverkomelijke bezwaren, die men zal hebben te overwinnen, wanneer men vooraf weet, dat men zijn doel, zoo ooit, dan toch met de meeste volharding en de uiterste inspanning mogelijk eerst na lange, lange jaren zal bereiken en zich des ondanks toch niet laat afschrikken, dan worden die bezwaren, die vereischte volharding en inspanning tot even zoovele prikkels, dan weet men, dat men zijn taak niet te licht moet opvatten en dan is men zich ten volle bewust, dat eenige couranten-artikelen, verhandelingen en voordrachten nog niet de uitzending van een Poolexpeditie ten gevolge zullen hebben; dan grijpt men iedere gelegenheid aan, die zich voordoet, dan tracht men van alle omstandigheden partij te trekken, overtuigd dat ieder te pas gesproken of geschreven woord, een stap nader kan brengen tot het voorgestelde doel.

Een vraag, die zich in het groote publiek onvermijdelijk altijd weer van verschillende kanten doet hooren, zoodra er van Poolonderzoekingen sprake is, is de volgende: Wat hebben wij toch eigenlijk in die moeilijke toegankelijke ongastvrije Poolstreken te maken en wat is toch het nut van al de daarheen ondernomen tochten, die reeds zulke groote uitgaven vereischt hebben? Is, hetgeen ons aandrijft, werkelijk nog iets anders dan doellooze nieuwsgierigheid en staan Pooltochten wel zoo ver boven b. v. die halsbrekende bergbeklimmingen, waarvan telkens

weer de berichten tot ons komen en die geenerlei andere beteekenis hebben, dan dat de persoon, die er zijn leven en dat zijner gidsen aan waagt, zal kunnen zeggen, dat hij op den top van dien of dien berg is geweest, die vóór hem nog nooit, of althans maar zelden, bestegen is geworden? M. a. w. is het onderzoek der Poolstreken wel iets anders dan een soort van sport, zeer interessant misschien voor de deelnemers maar niet van genoeg algemeen belang om de aanzienlijke sommen, die men er alreeds voor heeft uitgegeven en er nog telkens voor uitgeven wil, te verantwoorden?

Zonder deze vraag in haar geheele algemeenheid te willen beantwoorden, want dit is reeds ontelbare malen vóór mij geschied en zeer zeker op dikwijls veel afdoender en welsprekender wijze dan ik er mij toe in staat voel, wenschte ik in de volgende regelen de meer beperkte vraag te bespreken: wat hebben wij Nederlanders in de Zuidpoolstreken te doen en waarom is het voor de Nederlandsche natie een zaak van het grootste gewicht, zich aan te sluiten bij de toebereidselen, die wij nu allerwege zien maken tot wederopvatting van de een halve eeuw lang verwaarloosde antarctische onderzoekingen? Deze vraag beantwoord zijnde, wenschte ik er een tweede, met de eerste nauw samenhangende bij aan te knopen, nl. hoe en waar wij de middelen zullen vinden; die vereischt worden om een onderneming als een Zuidpoolexpeditie tot stand en tot een goed einde te brengen.

Het streven van vele in den loop dezer eeuw uitgezonden Noordpoolexpedities was om werkelijk tot aan de Pool zelf door te dringen; maar men heeft leeren inzien, dat dit doel, al behoeft het ook niet geheel voorbij te worden gezien, toch geen hoofddoel moest wezen, en meer nog dan voor de arctische geldt zulks voor de antarctische pool. Het is toch meer dan waarschijnlijk, dat wanneer men er eenmaal in slaagt tot aan de Zuidpool door te dringen, men op dit punt, dat slechts van mathematisch en astronomisch belang is, uitwendig niets bijzonders zal aantreffen en dat het b. v. een stuk ijszee zal blijken te wezen in geen enkel opzicht verschillend van andere deelen dier zee. Maar.... COLUMBUS ging uit om een korteren weg naar Indië te zoeken en vond een geheel nieuw werelddeel en evenzoo is is het zoo goed als zeker, dat wanneer men met de den zeevaarders nu ten dienste staande middelen een tocht onderneemt, waarvan het doel is een zoo hoog mogelijke breedte te bereiken, men, onverschillig of men tot aan de pool komt of niet, hoogst gewichtige resultaten zal verkrijgen.

Er bestaat geen grootere gaping in de kennis van de oppervlakte onzer aarde dan juist in dit gebied, daar wij van de algemeene verdeling van land en water binnen den poolcirkel, behalve hetgeen Ross ontdekte, zoo goed als niets weten. Het is theoretisch niet met zekerheid uit te maken of er van het zoo veel besproken antarctisch vastland, dat zooals wij boven zagen door de opeenvolgende reizen binnen steeds engere grenzen werd teruggedrongen, aan gene zijde van den poolcirkel ten slotte toch nog wat overblijft, dan wel of het in het geheel niet bestaat en het gansche Zuidpoolgebied niets dan een uit betrekkelijk kleine eilanden bestaanden archipel is. Wel heeft men op een groot aantal plaatsen land gezien maar het is zeer wel mogelijk, dat b. v. het door Ross ontdekte Victoria-land een eiland is als Nieuw-Zeeland, en dat ook Graham-, Alexander-, Enderby-, Kemp-, en Wilkes-Land niets anders zijn dan onsamenhangende groepen van eilanden evenals b. v. de Zuid-Shetlands en de Zuid-Orkney's. Voor het niet aanwezig zijn van groote landmassa's schijnt de omstandigheid te pleiten, dat de zomertemperaturen in het zuiden zoo belangrijk lager zijn dan op overeenkomstige breedten in het noorden en verder, dat omgekeerd het winterklimaat, voor zoo ver dit voor de sub-antarctische gewesten bekend is, veel gematigder is dan op overeenstemmenden afstand van de pool in het noordelijk halfond. Daartegenover zou evenwel de vraag kunnen gesteld worden of men, met het oog op de zeer talrijke en kolossale ijsbergen, die door alle reizigers in deze streken zijn aangetroffen en waarvan er zelfs tot aan de Kaap noordwaarts drijven, niet noodzakelijk het bestaan van uitgestrekte kusten moet aannemen, waar deze ijsbergen als gletschers hun oorsprong genomen hebben. Hoe het zij, slechts een ter plaatse ingesteld onderzoek kan licht in deze duisternis brengen.

Behalve de verdeling van land en water is een niet minder belangrijk vraagstuk dat der zeestroomingen en de daarmee ten nauwste samenhangende ijsbewegingen in het Zuidpoolbekken. Ook in dit opzicht is onze kennis nog maar zeer onvolledig en toch weet ieder, die eenig denkbeeld van physische geographie heeft, welke belangrijke invloeden deze en dergelijke verschijnselen op den geheelen natuurkundigen toestand niet alleen van het antarctisch gebied zelf, maar ook op die van de aangrenzende zeeën en landen, ja van onze geheele aarde moeten uitoefenen.

Ook de in de laatste helft dezer eeuw zich zoo krachtig ontwikkelende meteorologische wetenschap heeft behoefte, groote behoefte aan ge-

gevens uit het zuiden. Wel zijn herhaaldelijk gedurende de zomermaanden meteorologische waarnemingen in het eigenlijk antarc-tisch gebied gedaan, maar volledige d.w.z. zich over een geheel jaar uitstreckende gegevens bezitten wij van daar niet en deze toch zijn het, die ons in staat stellen een juist denkbeeld te krijgen van den klimato-logischen toestand van een streek.

Zooals bekend is, laten de verschijnselen van het aardmagnetisme zich het best en volledigst in de poolstreken bestudeeren en juist het aardmagnetisme was dan ook een der hoofdfactoren van het grootsche plan van WEYPRECHT, dat in 1882—83 tot uitvoering kwam. Wel waren, zooals wij boven zagen, toen ook in het zuidelijk halfrond twee stations bezet, maar zij lagen tamelijk ver buiten het eigenlijk antarc-tisch gebied en, ofschoon wij ook aan de expeditie van ROSS in 1840—43, vele belangrijke magnetische gegevens hebben te danken, is een herhaling en uitbreiding dezer waarnemingen zeer gewenscht, zoodat ook op dit gebied nog veel te onderzoeken overblijft.

Zien wij dus dat in zoo vele geo-physische opzichten onze kennis van het Zuidpoolgebied te kort schiet, niet minder is zulks het geval, wanneer wij de zaak uit een geologisch en natuurhistorisch oogpunt beschouwen. Van de samenstelling van den bodem is ons al zeer weinig bekend, daar op of binnen den poolcirkel slechts op enkele plaatsen geland is en men het meeste land, dat op onze tegenwoordige Zuidpoolkaarten geteekend is, slechts van verre, soms zelfs zeer van verre gezien heeft. Ook dit veld van onderzoek ligt in het zuiden dus nog geheel braak en wanneer wij bedenken, dat voor weinige tientallen van jaren dit eveneens nog voor Groenland, en Nova-Zembla gold, terwijl deze sedert zulke enorme bijdragen tot de geologische en palaeontologische kennis onzer aarde geleverd hebben, dan dringt zich als van zelf de gedachte op, dat het nu toch waarlijk tijd wordt ons oog ook eens naar het zoo lang verwaarloosde zuiden te richten.

En de flora? Er bestaat reden genoeg om aan te nemen, dat de antarctische landen ook hun vegetatie zullen hebben en dat, zoo goed als op Nova-Zembla,¹ Spitsbergen, ja op de allernoordelijkste punten, die men bereikt heeft, ook hier op bepaalde plaatsen de omstandigheden gunstig genoeg zullen wezen om eenige plantengroei mogelijk te maken. Stellig zal dus de botanicus in dit onbetreden gebied be-

¹ Wat van de hoogst belangwekkende vegetatie van Nova-Zembla bekend is, behandelde ik uitvoerig in jaargang 1888 van dit tijdschrift bl. 177 e. v.

halve nog onbekende plantensoorten ook nieuwe gegevens kunnen verzamelen voor de geographische verspreiding der planten in het zuidelijk halfrond, als ook voor de biologie der op zoo hooge breedte voorkomende gewassen.

Van meer beteekenis nog dan de flora, moet de antarcetische fauna wezen, want wij hebben alweer geen aanleiding om te veronderstellen, dat zij achter zou staan bij die der noordelijke streken, waar niet slechts een hoogst belangrijke diep-zeefauna wordt aangetroffen, maar waar ook het rijke dierlijke leven aan de kusten en aan de oppervlakte der zee, de talrijke walvisschen, robben, walrussen en meer dan talrijke zeevogels, een zeer gewichtige rol spelen in het bestaan der volken van Noord-Europa, Azië en Amerika en zooals ons dadelijk zal blijken is het uitgemaakt, dat, althans in dit laatste opzicht, de Zuidpoolstreken geenszins voor de Noordpoolgewesten behoeven onder te doen.

Deze laatste opmerking voert ons van zelf tot de praktische zijde van het antarctisch vraagstuk. Alle Zuidpoolreizigers, van cook af tot ross toe, hebben melding gemaakt van het ontzaggelijk rijke leven in de zuidelijke zeeën en hebben gewezen op de onmetelijke schatten, die hier nog zijn vergaard en waarnaar men slechts de hand behoeft uit te strekken om ze meester te worden. Het is hier aanvankelijk even als in het Noorden gegaan: door een zeer onoordeelkundige vervolging der walvisschen en robben in de het poolgebied begrenzende zeeën, heeft men de dieren van daar verdreven en hebben zij zich op hoogere breedten, in moeilijker toegankelijke zeeën teruggetrokken. In het noorden heeft men toen, door de zeer belangrijke vorderingen der ijsvaart daartoe in staat gesteld, de dieren in hun schuilhoeken vervolgd en daardoor waarlijk fabelachtige winsten behaald. Toen de Amerikaansche walvischvaarders het eerst tot in de Behringstraat doordrongen, vonden zij daar zulk een ontzaggelijke menigte walvisschen, walrussen en robben, dat hun bedrijf in de eerste twee jaren alleen een winst afwierp van acht millioen dollars.

In het zuiden heeft men tot nu toe dit voorbeeld nog niet gevolgd en sedert eeuwen hebben de groote zeezoogdieren zich daar ongestoord kunnen vermenigvuldigen, hetgeen genoegzaam verklaring geeft van den rijkdom, waarvan de berichten van alle reizigers, die tot op hooge zuidelijke breedte doordrongen, spreken.

Maar ook nog in een ander opzicht zijn in deze streken zeer belangrijke geldelijke voordeelen te behalen. Ross maakt in zijn reisverhaal

melding¹ van kolossale guanolagen, die hij op sommige plaatsen in het antarctisch gebied aantrof en spreekt het als zijn stellige overtuiging uit, dat deze meststof eenmaal den Australischen kolonien ten goede zal komen. Toch is men er niet toe overgegaan dezen wenk op te volgen en altijd nog liggen deze guanolagen op ontginning te wachten. Te meer bevreemdend is dit, omdat men, nu de Peru-guano langzamerhand uitgeput raakt, naar andere vindplaatsen begint om te zien en allerlei surrogaten als visch- en walvischgano, vleermuizen-guano enz. in den handel worden gebracht en ook omdat juist de Peru-guano geleerd heeft, welke ontzaggelijke handelswaarde dit artikel bezit. De verkoop van guano was jaren lang de voornaamste bron van inkomsten van den staat Peru; in 1860 waren deze inkomsten tot een bedrag van 16,053908 en in 1861 zelfs tot 16,921757 dollars gestegen, terwijl de toen nog voorhanden hoeveelheid guano op een waarde van 200.000000 dollars werd geschat.² Met het oog op den onbegrijpelijken, door alle Zuidpool-reizigers eenstemmig erkenden rijkdom aan vogels in de antarctische gewesten en op de omstandigheid, dat zij aldaar sedert ondenkbaar lange tijden, ongestoord altijd maar hun uitwerpselen hebben kunnen ophoopen, mogen wij met voldoende zekerheid aannemen, dat een hoeveelheid guano, die waarschijnlijk zelfs de Peruaansche nog belangrijk overtreft, op de eilanden der Zuidelijke IJszee ligt opgehoopt.

Wij zien dus, dat een voortgezet onderzoek van de antarctische gewesten niet met wetenschappelijke bedoeling alléén behoeft ondernomen te worden, maar dat de kansen op ontzaggelijke materiele voordeelen daarmede hand aan hand gaan.

Het is nu maar de vraag of het op den weg van ons, Nederlanders, ligt om aan dit onderzoek een werkdadig deel te nemen, dan wel of ons past dit aan grootere natiën over te laten en zelf slechts toe te zien. Reeds onze traditie alleen noopt ons deze vraag in den eersten zin te beantwoorden. Wanneer wij denken aan mannen als TASMAN, LINSCHOTEN, HEEMSKERK, BARENTS, SCHOUTEN, LEMAIRE, en zoo vele anderen, dan herinneren we ons ook, dat door hen de roem van Nederland zoo in het zuiden als in het noorden hoog werd gehouden en dat door hen ons vaderland tot de geographische ontdekkingen in vorige eeuwen zijn deel ruim heeft bijgedragen. Maar ook in onze

¹ l. c I. p. 189.

² *Illustrated London-News* 21 Febr. 1863.

dagen is gebleken, dat Nederland althans niet altijd achterbleef, waar het gold onderzoekingen in onbekende streken in te stellen. De belangrijke reizen der kleine »Willem Barents» van 1878—84 liggen nog versch in het geheugen, evenals de overwinteringsexpeditie van 1882/83 in de Kara-zee; en al werden de eerste ten slotte uit gebrek aan belangstelling gestaakt en al bereikte de laatste, door de allerongunstigste ijstoestanden, haar doel niet geheel en al, toch staan deze ondernemingen geboekt als zoo vele bewijzen, dat Nederland, zijn grootsch verleden getrouw, zich nu en dan herinnert, dat het weleer de eerste was op zee en ook thans nog altijd een zeevarend volk is.

Zal men, nu zich op nieuw de gelegenheid voordoet, om te toonen, wat wij zijn en wat wij kunnen, deze ongebruikt voorbij laten gaan? Het onderzoek der Zuidpoolstreken is voor ons Nederlanders van een eigenaardig belang, van meer belang dan, Engeland misschien daargelaten, voor eenige andere Europeesche natie. Als koloniale mogendheid moet ons alles, wat met onze rijke bezittingen in Zuid-Azië in verband staat, ter harte gaan. De Zuidelijke IJzsee staat in geheel open gemeenschap met den Indischen oceaan en belangrijk moeten de invloeden zijn, die de verschijnselen aan gene zijde van den poolcirkel uitoefenen op den physischen toestand van den O. I. archipel. Even goed als op den weg der Australische kolonisten ligt het op den onzen hier krachtdadig op te treden en zooveel mogelijk alles te bevorderen, wat bij kan dragen tot uitbreiding onzer kennis van het antarectisch gebied. Wat betreft de middelen, vereischt om een behoorlijke Zuidpool-expeditie uit te rusten, deze kunnen op verschillende wijzen bijeen gebracht worden. Slaagt men er in de onderneming populair genoeg te maken, dan kunnen misschien de benoodigde gelden uit talrijke kleine particuliere bijdragen gevonden worden; slaagt men hierin niet, dan wordt de hulp van belangstellenden kapitalisten en groote industrieelen, genootschappen en vereenigingen en, last not least, die der Regeeringen vereischt en in de meeste gevallen kunnen verschillende van deze wegen tegelijk worden ingeslagen en, met elkander gecombineerd, tot het doel voeren.

Wij Nederlanders hebben nog altijd een marine, die den lande jaarlijks millioenen kost, die helaas slechts uitsluitend voor oorlogstijden bestemd schijnt, en die, wanneer men slechts wilde, toch ook in vreedetijd zulke uitstekende diensten zou kunnen bewijzen. Door meest alle zeevarende natiën, en ik denk hier niet alleen aan de zulke als Engeland en Duitschland, die over zoo veel meer middelen dan wij

hebben te beschikken, maar ook b. v. aan Noorwegen en Denemarken, worden van tijd tot tijd oorlogsbodems uitgezonden tot het doen van wetenschappelijke onderzoekingen en zijn op deze wijze belangrijke bijdragen geleverd tot onze kennis van ver verwijderde zeeën en kusten.

Waarom zou ook Nederland dit voorbeeld niet kunnen volgen? Telkens worden wel reizen naar verafgelegen landen, ja zelfs reizen om de wereld ondernomen, met geen ander doel dan om onze vlag te toonen en het zou toch waarlijk onze krachten niet te boven gaan om aan een dergelijken tocht een wetenschappelijke zending als een Zuidpool-expeditie vast te knopen. Of mochten onder de schepen onzer oorlogsvloot er ook geen gevonden worden, die voor de ijsvaart konden worden ingericht, dan toch zou ons marine-departement zonder bezwaar alles kunnen verschaffen, wat bovendien voor de uitrusting van een dergelijke onderneming vereischt werd en daarmee was dan althans een zeer groot gedeelte der kosten gedekt.

Is de Regeering niet geneigd om in deze iets te doen, dan moet een andere weg worden ingeslagen. In het buitenland is het zoo ontelbare malen geschied, dat een of meer kapitalisten de kosten van een Pool-expeditie of andere wetenschappelijke onderneming voor een groot deel of geheel voor hun rekening namen. De voorbeelden daarvan hebben wij slechts voor 't grijpen: de geprojecteerde Zuidpool-expeditie onder NORDENSKJÖLD, waarvan boven melding werd gemaakt, zal, gelijk wij reeds zagen, voor een goed deel door OSKAR DICKSON te Gothenburg bekostigd worden, die daarvoor reeds 5000 pst. ter beschikking heeft gesteld en die ook reeds herhaaldelijk bij vroegere gelegenheid, o. a. bij de zoo beroemd geworden Vega-expeditie, die in 1878—79 de vaart om Europa en Azië volbracht, zich even vrijgevig betoonde; AUGUST GAMÈL te Kopenhagen schonk in 1882 40.000 kronen voor de uitrusting der Dymphna-expeditie, die te zamen met de Nederlandsche expeditie in de Kara-zee overwinterde en droeg in 1888 ook de kosten der in dag- en weekbladen zoo druk besproken reis van Dr. NANSEN, dwars door Groenland heen; graaf WILCKZECK te Weenen, die zich steeds onder de voorgangers bevond, waar het het ondernemen van tochten naar de Poolstreken betrof, gaf o. a. in 1872 f 30.000 voor de Oostenrijksch-Hongaarsche-expeditie onder KARL WEIJPRECHT, die Frans-Joseph-land ontdekte en twee winters in het hooge noorden doorbracht; GORDON BENNET, de eigenaar der New-York Herald, die indertijd voor zijn rekening STANLEY uitzond om LIVINGSTONE in Afrika te zoeken,

droeg de geheele kosten der Jeanette-expeditie, die in Juli 1879 S. Francisco verliet om te trachten door de Behringstraat de Noord-pool te bereiken, welke kosten minstens 300.000 dollars bedroegen; FELIX BOOTH schonk indertijd de eveneens kolossale som van 17.000 pst. voor de onderzoekingen van sir JOHN ROSS in arctisch Amerika; ALBERT ROSENTHAL, directeur der *Deutsche Polarschiffahrts-Gesellschaft* te Hamburg, droeg voor onderzoekingen van DORST, BESSELS, en VON HEUGLIN in het Noorden, te zamen niet minder dan 31.000 thaler bij. Wij zouden nog tal van andere namen kunnen opsommen van mannen, die, niet minder dan de hier genoemde, zich groote geldelijke offers getroost hebben, om de uitvoering van wetenschappelijke onderzoekingen in nog onbekende streken mogelijk te maken, en die zoodoende voor altijd hun landgenooten, ja de geheele beschaafde wereld aan zich hebben verplicht.

Zijn er dan in ons rijke Nederland van die mannen nergens te vinden?

Maar zelfs wanneer zulks niet het geval is en wanneer dus op geenerlei wijze de benoodigde gelden voor een zuiver wetenschappelijke onderneming zijn te verkrijgen, dan blijft toch nog altijd het middel over, om de meer praktische zijde van het vraagstuk, dié wij boven (blz. 358) bespraken, op den voorgrond te doen treden. Wanneer eenmaal de belangstelling van onze groote reeders en kooplieden gewekt wordt voor de ontzaggelijke voordeelen, die een doeltreffende exploitatie der zuidelijke zeeën zou kunnen opleveren, dan zijn er onder hen misschien te vinden, die de zaak aandurven en in deze het initiatief nemen. Mocht zulks werkelijk het geval wezen, dan zou daardoor het uitzicht geopend worden, dat, gesteund door Regeering en particulieren, die dan toch mogelijk wel tot het dragen van een deel der kosten te bewegen zouden zijn, en verder met steun van onze voornaamste wetenschappelijke en commercieele genootschappen en vereenigingen, een onderneming tot stand werd gebracht, die, goed angevat, en uit een finantieel en uit een wetenschappelijk oogpunt, de schoonste en belangrijkste resultaten zou kunnen leveren.

Zonder uitvoerige plannen te ontwikkelen, zou ik hier met een enkel woord willen aangeven, hoe ik mij voorstel, dat een dergelijke onderneming zou kunnen worden volbracht. Een of twee geheel voor de ijsvaart ingerichte walvischvaarders met stoomvermogen, zooals die in de Noord-poolzeeën worden gebruikt, worden aangekocht of, wanneer de middelen zulks niet toelaten, gecharterd en bemand met een equipage voor een deel bestaande uit Nederlandsche matrozen, voor een deel uit met de

walvischvangst vertrouwde manschappen, die, daar dit bedrijf bij ons tegenwoordig in 't geheel niet meer wordt uitgeoefend, wel aan andere natien zouden moeten worden ontleend. Het eene deel der bemanning zou dan van het andere kunnen leeren en zodoende zou het tevens mogelijk worden, dat, wanneer de tocht aan de verwachtingen beantwoordde en een herhaling er van gewenscht bleek, bij de volgende gelegenheid de equipage der schepen uitsluitend uit Nederlanders zou kunnen worden samengesteld. Aan boord der, met het oog op eene eventuele insluiting door het ijs, minstens voor twee jaar geproviandeerde schepen, bevinden zich een zeker aantal wetenschappelijk ontwikkelde mannen, toegerust met de noodige kennis en de vereischte middelen tot het doen van alle waarnemingen en het verzamelen van alle gegevens, die van belang kunnen worden geacht. Deze wetenschappelijke staf blijft tot bestudeering der ijstoestanden en het doen van verdere hydrographische, geographische, botanische en zoölogische onderzoekingen, gedurende den zomer de schepen vergezellen, die zich op zoo hoog mogelijke breedte met het vangen van walvissen en robben bezig houden en, wanneer de ijstoestanden zulks gedoogen, zullen trachten door te dringen tot de door Ross ontdekte guano-eilanden en ook andere vindplaatsen van dit product zullen opsporen. Tegen het einde van den zomer wordt de staf en een gedeelte der equipage ergens op een in het eigenlijk antarctisch gebied gelegen station gedebarqueerd, uitgerust op een wijze zooals dat is geschied bij gelegenheid van de bezetting der stations gedurende de Pool-campagne van 1882—83, m. a. w. voorzien van alles, wat dienstig is voor het verrichten der wetenschappelijke waarnemingen en voor het lichamelijk en geestelijk welzijn der overwinteraars. De stoomschepen brengen nu de door hen verkregen lading naar een van te voren bepaalde haven, waar zij zeker zijn deze van de hand te kunnen doen. Van het grootste belang is het hierbij nogmaals in herinnering te brengen, dat aan de Regeering van Victoria de voorslag is gedaan een premie van 800—1000 p. st. uit te loven voor iedere 100 ton traan, die zuidelijk van den 60sten breedtegraad gewonnen en te Melbourne ontscheept werd. Wanneer door genoemde Regeering op dezen voorslag werkelijk is ingegaan en de gemaakte bepaling, wanneer de Nederlandsche expeditie in het Zuiden werkzaam zal wezen, nog geldig is, dan kan men, door daarvan partij te trekken, waarschijnlijk een niet onbelangrijk deel der kosten terug verkrijgen.

Na de overwintering der schepen in een veilige haven en na aan-

vulling der proviand, wordt in het volgend voorjaar opnieuw de steven naar het Zuiden gewend, allereerst de aldaar achtergebleven wetenschappelijke staf weer opgezocht en aan boord genomen, vervolgens een tweede zomertocht met dezelfde bedoeling als de eerste, maar zoo mogelijk in een ander gedeelte der Zuidelijke IJszee, ondernomen en ten slotte voorgoed de terugreis naar het noorden aanvaard.

Het hier in weinige regelen geschetste plan, dat natuurlijk in verband met de beschikbare middelen en met het oog op allerlei omstandigheden in verschillende punten gewijzigd zou kunnen worden, schijnt mij toe, het best aan het doel te beantwoorden; immers, mocht het tot uitvoering komen, dan zal daarmede eenerzijds de wetenschap ten zeerste gebaat zijn, terwijl anderzijds ook de praktische voordeelen in 't geheel niet uit 't oog zullen verloren worden.

Ik geloof, dat wanneer de zaak goed wordt aangevat, wanneer de keuze van de aan de expeditie deelnemende personen en vooral ook die van den leider der onderneming een gelukkige is, wanneer alle deelnemers voor hun taak berekend zijn en er zich met geheele toewijding aan overgeven, dat dan de resultaten de stoutste verwachtingen zullen overtreffen. En dat geloof berust op een vasten grondslag; want het moet voor ieder onbevooroordeelde klaar en duidelijk wezen, dat met de hulpmiddelen van den tegenwoordigen tijd, het antarctisch gebied zoo niet geheel, dan toch voor een zeer groot gedeelte toegankelijk is, dat wij zeker zoo ver zuidwaarts kunnen doordringen als noordwaarts in de arctische gewesten, waarschijnlijk zelfs verder, en dat er dus een ontzaggelijk terrein open en bloot vóór ons ligt. Wanneer wij nagaan welke reuzenvorderingen het Noordpoolonderzoek heeft gemaakt en welke hoogst belangrijke voordeelen het der walvischvangst heeft opgeleverd sedert de stoomschepen de zeilschepen vervingen, wanneer wij ons de belangrijke resultaten herinneren, die WEDELL in 1823 met zijn twee kleine scheepjes van 160 en 65 ton verkreeg, en bedenken, dat ross vóór vijftig jaar zich met zijn logge zeilschepen door een geweldigen ijsgordel een weg baande en tot ruim 78° Z.B. doordrong, dan kunnen wij niet ontkennen, dat van de aanwending van een goed versterkt schroefstoomschip met krachtige machine zeer veel te verwachten is en dat daarom de eerstvolgende goed uitgeruste Zuidpool-expeditie veel rijker aan resultaten belooft te wezen dan eenige vroegere, ja dan alle vroegere expeditiën te zamen.

Voor de mogelijkheid om hooge breedten te bereiken en dus ook nog onbekende zeeën te kunnen doorkruisen pleiten vooral nog twee

zaken. Vooreerst vonden zij, die het verst zuidwaart doordrongen, toen zij zich eenmaal door den zwaren ijsgordel hadden heengeworsteld, daarachter de open zee en in de tweede plaats wijzen de opgedane ondervindingen er op, dat, even als in het Noorden, ook hier de ijstoestanden zeer verschillend zijn, m. a. w. de ligging van het ijs zeer veranderlijk is; immers, wanneer wij verschillende reisbeschrijvingen met elkaar vergelijken, dan bevinden wij, dat de eene zeevaarder onder nagenoeg dezelfde lengte en in hetzelfde jaargetijde het ijs veel zuidelijker aantrof dan de andere een jaar vroeger of later, en dat op dezelfde plek, waar de een door onmetelijke ijskolossen zich den weg versperd zag, de andere later een open ijsvrije zee vond.

Wat eindelijk het overwinteren op eenig punt binnen het antarctisch gebied aangaat, de tallooze overwinteringen, die reeds in de Noordpoolstreken zijn volbracht, hebben geleerd, dat sedert de gevreesde scheurbuik, het schrikbeeld der vroegere poolreizigers, tot het verleden behoort, het doorleven van een of zelfs meer achtereenvolgende winters, gedurende welke de thermometer weken lang zelfs tot 40 à 50° beneden het nulpunt van Celsius kan dalen, bij voldoende uitrusting der overwinteraars, niet het minste nadeel voor de gezondheid behoeft op te leveren en zooveel te minder zal zulks het geval wezen in de Zuidpoolstreken, alwaar, voor zoover wij volgens de gegevens mogen oordeelen, het winterklimaat vermoedelijk veel zachter is dan op overeenkomstige noorderbreedte.

Het valt dan ook niet te betwijfelen of, wanneer het werkelijk eenmaal tot de uitzending van een Nederlandsche Zuidpool-expeditie komt, de wetenschappelijke krachten, vereischt om haar naar wensch te doen slagen, zullen gemakkelijk worden gevonden en ik ben er vast en zeker van overtuigd, dat althans in dit opzicht het tot stand brengen van een dergelijke onderneming geenerlei moeite zou kosten. Zeker zijn er in ons land nog degelijke, krachtige en energieke mannen genoeg, die eenige jaren van hun leven willen wijden aan zulk een taak. Een dergelijke toewijding moge misschien belangeloos zijn, voor zoover het verkrijgen van materiele voordeelen betreft, zij is het niet, wanneer men in rekening brengt, dat elke deelnemer aan zulk een tocht beloond wordt met een rijke ondervinding, een groote zelfvoldoening en tallooze herinneringen, die hem zijn geheel volgend leven zullen veraangenamen en die met geen schatten te betalen zijn.

Wat het zegt een winter in de poolgewesten door te brengen kan slechts hij ten volle begrijpen en naar waarde schatten, aan wien dit

voorrecht eens ten deel viel, maar dat niet koude, onherbergzaamheid en ontbering de eenige indrukken zijn, die men van daar mede brengt, zal een ieder beseffen, die met aandacht het uitvoerige reisverhaal van een der vele Noordpooltochten leest.

Ik heb in bovenstaande regelen een lans willen breken voor het Zuidpool-onderzoek in het algemeen en voor de uitzending van een Nederlandsche Zuidpool-expeditie in het bijzonder; ik heb beproefd den lezer, voor zoo ver dit in zoo'n kort bestek mogelijk was, op de hoogte te brengen van het antarctisch vraagstuk en nog weer eens met nadruk het nut en het doel van de oplossing er van te bespreken; ik heb voorts gewezen op de verschillende middelen, die kunnen worden beproefd, om een dergelijke onderneming tot stand te brengen en ten slotte getracht aan te toonen, dat een goed uitgeruste expeditie met zeer groote kans op hoogst belangrijke resultaten kan worden uitgezonden. Zoo iemand dan ben ik mij bewust van de groote bezwaren, die moeten worden overwonnen alvorens in dezen iets zal worden verricht. Een wetenschappelijke onderzoekingstocht en vooral een Pool-expeditie, zelfs al belooft zij ook materieele winsten af te zullen werpen, is geen onderneming, waartoe men spoedig besluit en waarvoor de middelen in korten tijd zijn gevonden. De bedoeling, die ik bij het schrijven van dit opstel had, is dan ook geen andere dan de aandacht op het onderwerp te vestigen en zodoende één schrede nader te komen tot het doel, dat men, het is mijn stellige en vaste overtuiging, toch, het zij dan vroeger of later, eenmaal zal bereiken.

Heerenveen Juni 1891.